

האומנות במרוקו-סדרת כתבות

מאת: אברהם אביזמר

© כל הזכויות שמורות למחבר

האומנות במרוקו מאופיינת בקו חד מאוד שהוא - ניגודיות קיצונית. מקור לניגודיות זו אנו יכולים לראות בנופיה של מרוקו, המהווים מוזיאון ענק של אומנות סביבתית. בסדרת כתבות זו ננסה לפרוש בפניהם את קוי אופיה של האומנות הייחודית של מרוקו, לעמוד על טיבה ועל המוטיבים אשר השפיעו על מאפייניה, כפי שהיא מוכרת לנו כיום. אך ראשית, במאמר פותח זה, נגיש תמצית, מעט מן המעט, כדי להתענג על ססגוניותה הקוטבית-אך בה בעת משלימה, של מרוקו, בכל פאן בחייה. בגליונות הבאים נפרט ונרחיב בעז"ה כל נושא ונושא.

לאזור, מכפר לכפר, משבט לשבט ומעמק לה. הבדלים קיצוניים במרוקו ניתן לראות גם באורחות החיים, בריבוי ניבי שפה ובהשפעות של תרבותיות שונות.

בפאס, מתקיימות סדנאות מקומיות לתיירים בהן ניתן לצפות בתהליכי עיבוד ויצירה שלא השתנו ב-200 השנים האחרונות. רוב האומנות המקומית מקורה למעשה באנדלוסיה של דרום ספרד. עם השפעה ברברית של הרי האטלס והסהרה.

צורות בניה: מגורדי השחקים-בקזבלנקה, לבתי החומר ולבנים-בהרי האטלס, כאשר בצפון בונים מלבנים.

נופים: מההרים הירוקים סביב טנג'יר ועד למישורים צחיחים סביב שווקי הגמלים של גווילימין.

צבעים ססגוניים: פאס-כחולה, מראקש-אדומה, מקנס-ירקרקק והאוקיינוס האטלנטי לבן וטורקז, דיונות הסהרה-צהוב חום והדגל-אדום ירוק זהב.

הלבוש המסורתי: הלבוש המסורתי משתנה מאזור

**גנים מוריקים
ורחבי ידיים**

**מוכרי תה בשוק
בלבוש מסורתי
ססגוני**

© ערוץ "החיים הטובים"

**ניגודיות צבעים
ושימוש רב
בצבעי דגל
מרוקו**

**התושבים
צובעים בכחול
סימטאות
וחצרות - סמל
למזל ושמירה
מעין הרע**

קרמיקה וקדרות

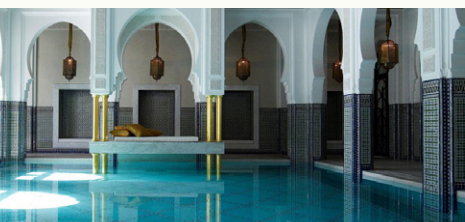
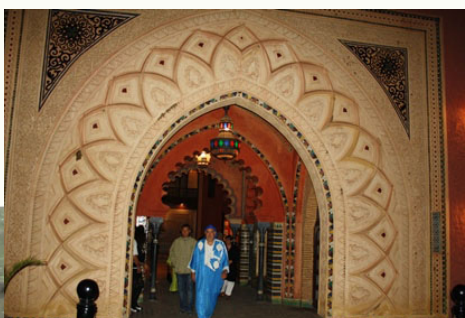
מרוקו הינה אחת מבירות הקרמיקה והקדרות העולמיות, וזאת בזכות מאגרי המינרליים והפוספטים שלה, האדמה האדומה בצפון הרחוק המשמשת לקדרות הטרקוטה, החוף הצהוב שבחוף האטלנטי המשמש לזליג'.

בכל רחבי מרוקו ניתן למצוא מבחר עשיר ומגוון של יצירה בחומר: מכלי בית ואוכל, בישול ואכסון ועד לאריחים מעוטרים - זליג' המעטרים קירות, מזרקות, שערים, בתים פרטיים, עמודים, קשתות, ועוד...

במרוקו ניתן למצוא גם מעבדי צמר, מעבדי עץ, מפרזלים, אורגי שטיחים, קולעי מחצלות, ועוד... וביחד עם חרשי הנחושת - מתקבלת סימפוזיה של קולות וצבעים, מעין חזרה במנהרת הזמן לעולם של פעם - אומנות במיטתה.

כל אלו מעניקים למרוקו את קיסמה המהמם, ממראות אלף לילה ולילה בערים, דרך דיונות הסהרה המהפנטות ועד לנאות המדבר הנראות כמצוריות ביד אמן.

מרוקו היא ארץ המסתוריות, האקזוטיות, החושניות, הדרמטיות. בקיצור - אי אפשר להתעלם ממנה. וכך גם מתבטא ביצירות האומנות המופקות בהשראתה.

**קשתות בוריאציות
שוונות בכל מקום**

שלל אומנויות: עץ, נחושת, חרבות, תכשיטות ועוד...

מראה אופייני:
פריטים שונים,
עם מוטיב הקשת
המאפיינת את
מרוקו ומעוטרים
בפסיפס

שבירת והרכבת
צורת הפסיפס
בעבודת יד

ריקוע
הנחושת
בעבודת יד

הבורסקאים-מעבדי העורות

הבורסקאים (מעבדי העורות) מגרדים עורות ומסירים מהם שומן, שיער ולכלוך, טובלים את העורות בבריכות בהם מעורבים חומרים מרככים מסוגים שונים. רסק ספלולי בלוטי-האלון, סיד, פירות-אוג וצואת כלבים, היוצרים צבעים שונים ובעיקר צחנה חריפה. לאחר ייבוש העורות מתקבלות יריעות ססגוניות המוכנות לשיווק.

הפסיפס

מרוקו מעוטרת לאורכה ולרוחבה באומנות חיפוי הפסיפס. בכל מקום ניתן לראות מבנים, חצרות, כיכרות ויצירות מחופים בעיטורים מקושטים של פסיפס. והכל בעבודת יד. הפסיפסים לרוב מאוד צבעוניים ומאוד מגוונים בדוגמאות שלהם. חלק מהתכנון האדריכלי, הוא עיצוב הפסיפס. האדריכל מתכנן את צורת הפסיפס, ובמפעל, פועלים שפופים על הרצפה ושוברים אריחים בגרזן על פי לפי הדוגמה הרצויה.

אריחי הזליג' עשויים מחומר מיוחד המצוי באדמת ההרים של פאס. לשם צביעה מפיקים צבעים טבעיים ממתכות ותערובות צמחים.

דוגמאות העיטור של הזליג' המודרני שואבות השראה מהדגמים המסורתיים, המאופיינים בססגוניות של צבעים וצורות גאומטריות-משולשים, מרובעים, סהרונים, כוכבים ועוד. המסורת העתיקה נשמרת לאורך השנים באיכותה הגבוהה של המלאכה.

מימין: אריגת שטיחים
למעלה: ייבוש הצמר על הגגות

משמאל: בורות צביעת העורות
משמאל למעלה: ייבוש העורות
על הגגות לאחר צביעתם